

(Браила, 10 септ. 1870). - НБКМ-БИА, II Д 9940. От тиража на ПСпБКД, г. I, 1870, кн. 1 и 2 В. Д. Стоянов изпраща в Жеравна два екземпляра: един за Девическото училище и един за баща му Димитър Стоянов Кехайов (Документи за историята на БКД. Т. I, 150-153, № 113).

³¹ За пръв път В. Д. Стоянов обнародва народни песни през 1858 г. Вж. Български народни песни, събрани от Василия Димитриева жерувненца, а слушани в Жеравна от Васильовата Власюва сопруга. - сп. Бълг. книжици (Цариград), г. II, ч. II авг. 1858, кн. 2, 353-354; г. II, ч. III, септ. 1859, кн. 2, 95-96 (*Д. Василев*. Васил Д. Стоянов..., 277-278). По време на живота и учението си в Прага (1859-68) също публикува народни песни в различни чешки списания (*Васил Д. Стоянов*. Съчинения. Т. I. С., 2001). Тук става дума за обнародваните от него поговорки и песни, слушани от Рада и Лука Радулови от Котел (Български народни песни. - ПСпБКД, г. I, 1870, кн. 2, с. 106). Вж. и *М. Стоянов*. БВК. Т. I, 346-347 (№№ 7375-7394).

³² *Д. Константинов*. Жеравна..., с. 77 отбелязва, че поради своята чистота и прегледност през XIX в. Жеравна е наричана „Кючук Филибе“ (Малкият Пловдив). Целият текст на песента е публикуван от *Д. Константинов*. Миналото на Жеравна. - В: Юб. книга на Жеравненското читалище „Единство“..., 81-82; Същият. Жеравна..., 131-132 и от *А. Нягулова*. Родовата памет..., 194-195.

³³ Йовка Д. Стоянова - сестра на В. Д. Стоянов. През 1882 г. сключва брак с жеравненец Рандю Кънчев. Имат син - Калиско Р. Кънчев (*А. Нягулова*. Родовата памет..., с. 135, 140).

³⁴ През първата трета на XIX в. в Жеравна учителстват поп Съби Стоянов (бащата на Райно Попович), неговият син - Стоян Попович, поп Кръстю Емануилов и за кратко - самият Р. Попович (1826-28). От 1834 до 1848 г. учител в селото е Емануил поп Кръстев (даскал Мано) - учил в Атон и Атина, а след него - Цончо Николов, Димитър Събев и Райно поп Стоянов (с 1 200 гроша годишна заплата). Даскал Райно събира учениците в обща килия в Маринчевата къща (в двора на църквата „Св. Николай Мирликийски“). След него, на 20 юни 1858 г. за учител в общото училище (с 5 666 гроша годишна заплата) е условен жеравненец Стефан Вълков († 1878) - брат на Димчо Вълков кехая (НБКМ-БИА, II А 2132). Той въвежда Белланкастерската (взаимоучителната) метода в мъжкото училище и го отделя от девическото. През 1866-67 г. е издигнато ново училищно здание. На 6 ноем. 1868 г. за даскал е условен Георги Зафиров от Ямбол (НБКМ-БИА, II В 9909) и жеравненецът Петър Димитров, които преподават до 1870 г., когато е условен Харалан Ангелов. Той учителства до 1873 г. и въвежда класно образование по образец на „Шуменско-Преславската гимназия“, чиито възпитаник е. На 25 авг. 1870 г. по негова инициатива е основано жеравненското читалище „Единство“. През 1874 г. Харалан Ангелов е заместен от учителя Иван хаджи Тодоров Радославов, родом от с. Беброво (Вж. Юб. книга на Жеравненското читалище „Единство“..., с. 11, 29, 93-117; *Д. Константинов*. Жеравна..., 204-217, 220-221; БВИ, с. 633, 580, 550, 236, 364, 638, 127, 198, 37, 653). През 1871-72 г. книги